

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2014*

Muutoksenhaku — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Aluksilla käytettävien siirtoletkujen markkinat — Oikeudellisten yksiköiden seuraanto — Kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnoista vastuuseen joutuminen — Unionin yleisen tuomioistuimen suorittama sakon alentaminen — Täysi harkintavalta

Asiassa C-434/13 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 1.8.2013,

Euroopan komissio, asiamiehinään S. Noë, V. Bottka ja R. Sauer, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja joissa valittajan vastapuolina ovat

Parker Hannifin Manufacturing Srl, aiemmin Parker ITR Srl, kotipaikka Corsico (Italia), ja

Parker-Hannifin Corp., kotipaikka Mayfield Heights (Yhdysvallat),

edustajinaan avocat F. Amato, avocat F. Marchini Càmia ja avocat B. Amory,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit S. Rodin, E. Levits, M. Berger (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.6.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.9.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion Parker ITR ja ParkerHannifin v. komissio (T-146/09, EU:T:2013:258; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi osittain [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) 28.1.2009 tehdyn komission päätöksen K(2009) 428 lopullinen (jäljempänä riidanalainen päätös) ja alensi kyseisellä päätöksellä Parker ITR Srl:lle (jäljempänä Parker ITR) määrätyn sakon määrää ja kyseisen sakon sitä määrää, jonka maksamisesta Parker-Hannifin Corp:n (jäljempänä Parker-Hannifin) oli katsottu olevan yhteisvastuussa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 [EY 81] ja [EY 82] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 23 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

- a) rikkovat [EY 81] artiklan tai [EY 82] artiklan määräyksiä – –

--

Kunkin rikkomiseen osallisen yrityksen tai yritysten yhteenliittymän osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia sen edellisen tilikauden liikevaihdosta.

--”

- 3 Saman asetuksen 31 artiklassa säädetään kyseisen säännöksen nojalla määrättyyn sakon määrään kohdistuvasta tuomioistuINVALVONNASTA, että ”[unionin] tuomioistuimella on täysi harkintavalta tutkiessaan valitukset päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakon tai uhkasakon. Se voi poistaa sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sitä”.
- 4 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat) 24 kohdan mukaan on niin, että ”jotta kunkin rikkomiseen osallistuneen yrityksen osallistumisen kesto otettaisiin kokonaisuudessaan huomioon, myyntiarvon perusteella määritetty määrä – – kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina yritys on osallistunut rikkomiseen. Alle kuusi kuukautta kestävät jaksot lasketaan puolena vuotena. Yli kuusi kuukautta mutta alle yhden vuoden kestävät jaksot lasketaan täytenä vuotena”.
- 5 Vuoden 2006 suuntaviivojen 28 kohdassa todetaan, että sakon perusmäärää voidaan korottaa, kun komissio havaitsee raskauttavia seikkoja, kuten esimerkiksi sen, että yritys on toiminut rikkomisen johtajana tai alkuunpanijana.

Asian tausta ja riidanalainen päätös

- 6 Pirelli-konserniin kuuluva Pirelli Treg SpA aloitti kyseessä olevan aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan toiminnan vuonna 1966. Pirelli-konsernin kahden tytäryhtiön sulautumisen jälkeen toimintaa jatkoi ITR SpA vuonna 1990.

- 7 Saiag SpA osti ITR SpA:n vuonna 1993.
- 8 Parker-Hannifin-konsernin kattoyhtiö Parker-Hannifin ja Saiag SpA käynnistivät vuonna 2001 neuvottelut ITR SpA:n aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan toiminnan mahdollisesta myynnistä Parker-Hannifinille. ITR SpA ennakoi myyntiä perustamalla vuoden 2001 kesäkuussa ITR Rubber Srl -nimisen tytäryhtiön (jäljempänä ITR Rubber).
- 9 Parker-Hannifin Holding Srl, joka on Parker-Hannifinin kokonaan omistama tytäryhtiö, teki 5.12.2001 ITR SpA:n kanssa sopimuksen ITR Rubberin kaikkien osakkeiden hankkimisesta.
- 10 Sopimuksessa todettiin muun muassa, että ITR SpA:n kumisten siirtoletkujen ala aluksilla käytettävien siirtoletkujen ala mukaan lukien siirrettäisiin ITR Rubberille Parker-Hannifin Holding Srl:n pyynnöstä.
- 11 ITR SpA siirsi 19.12.2001 aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan toimintansa ITR Rubberille.
- 12 Siirto tuli voimaan 1.1.2002.
- 13 Parker-Hannifin Holding Srl osti 31.1.2002 ITR SpA:lta tämän osuudet ITR Rubberista. ITR Rubberista tuli tämän jälkeen Parker ITR.
- 14 Komissio aloitti vuonna 2007 tutkinnan EY 81 artiklan ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 53 artiklan rikkomisesta aluksilla käytettävien siirtoletkujen markkinoilla.
- 15 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa, että 11 yhtiötä, joihin Parker ITR ja Parker-Hannifin kuuluivat, oli syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun EY 81 artiklan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen rikkomiseen aluksilla käytettävien siirtoletkujen alalla Euroopan talousalueella (ETA) eri ajanjaksoilla 1.4.1986 ja 2.5.2007 välisenä aikana ja että rikkominen käsitti tarjouspyyntöjen jakamisen, hintojen vahvistamisen, kiintiöiden vahvistamisen, myyntiehtojen vahvistamisen, markkinoiden jakamisen maantieteellisin perustein sekä hintoja, myyntimääriä ja tarjouspyyntöjä koskevien arkaluonteisten tietojen vaihtamisen.
- 16 Komissio totesi valituksen vastapuolten osalta riidanalaisen päätöksen 1 artiklan i ja j alakohdassa, että Parker ITR oli osallistunut kartelliin 1.4.1986–2.5.2007 ja Parker-Hannifin 31.1.2002–2.5.2007.
- 17 Tästä syystä komissio määräsi Parker ITR:lle riidanalaisen päätöksen 2 artiklan ensimmäisen kohdan e alakohdassa 25 610 000 euron suuruisen sakon ja täsmensi, että kyseisestä summasta Parker-Hannifin oli velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti 8 320 000 euroa.

Valituksenalainen tuomio

- 18 Parker ITR ja Parker-Hannifin nostivat unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jossa vaadittiin ensisijaisesti kumoamaan riidanalainen päätös niitä koskevilta osin ja toissijaisesti alentamaan määrätyn sakon määrää. Ne esittivät kanteensa tueksi yhdeksän kanneperustetta.

- 19 Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisella tuomiolla ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan, joka koski yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista, ja kumosi riidanalaisen päätöksen 1 artiklan i alakohdan siltä osin kuin siinä todettiin Parker ITR:n olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 edeltävästä ajanjaksosta. Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 115 ja 116 kohdassa tältä osin seuraavaa:

”115 On todettava, että yhtäältä ITR Rubber oli 27.6.2001–31.1.2002 ITR [SpA]:n kokonaan omistama tytäryhtiö ja toisaalta kumisia siirtoletkuja koskevien toimintojen siirto ITR Rubberille tuli voimaan vasta 1.1.2002, eikä mikään seikka komission asiakirja-aineistossa osoita, että ITR Rubberilla olisi ollut jonkinlaista toimintaa eikä etenkin aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyvää toimintaa ennen kyseistä päivämäärää. Koska ITR [SpA] myi kaikki ITR Rubberin osakkeet Parker-Hannifinille 5.12.2001 tehdyllä sopimuksella, joka täytettiin siirtämällä kaikki osakkeet ostajalle 31.1.2002, on selvää, että ITR [SpA]:n toteuttama kumisten siirtoletkujen toimialan siirtäminen tytäryhtiölle oli ilmiselvästi osa tavoitteena ollutta tämän tytäryhtiön osakkeiden myyntiä kolmannelle yritykselle – –

116 Näin ollen oikeushenkilön, joka johti kyseistä yritystä kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, eli ITR [SpA]:n ja sen emoyhtiön Saiag [SpA:n] oli vastattava kyseisestä rikkomisesta, vaikka rikkomisen toteavan päätöksen tekemispäivänä aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan toiminnan hoitaminen oli annettu toisen yrityksen eli tässä tapauksessa Parker-Hannifinin vastuulle. Yksilöllisen vastuun periaatetta ei näet saa asettaa kyseenalaiseksi taloudellisen jatkuvuuden periaatteella tapauksissa, joissa – kuten käsiteltävässä asiassa – kartellissa mukana ollut yritys eli Saiag [SpA] ja sen tytäryhtiö ITR [SpA] luovuttavat osan toiminnoistaan riippumattomalle kolmannelle eikä luovuttajan ja luovutuksensaajan eli tässä tapauksessa Saiag [SpA:n] tai ITR [SpA]:n ja Parker-Hannifinin välillä ole mitään rakenteellista yhteyttä.”

- 20 Unionin yleinen tuomioistuin totesi viidennestä ja kuudennesta kanneperusteesta, jotka koskivat Parker ITR:lle ja Parker-Hannifinille määrätyn sakon korottamista sillä perusteella, että Parker ITR oli väitetysti toiminut johtajana vuoden 1999 kesäkuun ja vuoden 2001 syyskuun välisen ajanjakson aikana, että ”koska ensimmäinen kanneperuste [oli] hyväksytty”, kyseiset kanneperusteet oli ”tämän perusteella” hyväksyttävä (valituksenalaisen tuomion 139 ja 140, 145 ja 146 sekä 253 ja 254 kohta).

- 21 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi muut kanneperusteet. Se totesi erityisesti kahdeksannesta kanneperusteesta, joka koski muun muassa asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomista laskettaessa sitä liikevaihtoon perustuvaa 10 prosentin ylärajaa, jota sovellettiin sakon siihen osaan, jonka maksamisesta Parker ITR:n katsottiin olevan yksin vastuussa, valituksenalaisen tuomion 227 ja 228 kohdassa seuraavaa:

”227 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tavoite, johon 10 prosentin ylärajan käyttöön ottamisella pyritään, voidaan saavuttaa ainoastaan, jos kyseistä ylärajaa sovelletaan aluksi kuhunkin sakon määräämisestä tehdyn päätöksen erilliseen adressaattiin. Vasta jos tämän jälkeen ilmenee, että useat adressaatit muodostavat siitä rikkomisesta, josta seuraamus määrätään, vastuussa olevan taloudellisen yksikön merkityksessä ’yrityksen’ ja näin on vielä kyseisen päätöksen tekemispäivän jälkeen, yläraja voidaan laskea kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdon perusteella, mikä tarkoittaa kaikkia sen muodostavia osia yhteenlaskettuna ([tuomio Tokai Carbon ym. v. komissio, T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, EU:T:2005:220], tuomion 390 kohta).

228 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, kahdeksas kanneperuste on tehoton siltä osin kuin se koskee päivämäärää 1.1.2002 aikaisempaa ajanjaksoa, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin ja jolloin ITR [SpA] syyllistyi kilpailusääntöjen rikkomiseen. Se on lisäksi perusteeton siltä osin kuin se koskee päivämäärän 1.1.2002 jälkeistä ajanjaksoa, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin, koska koko kyseisen ajanjakson aikana yhtä kuukautta lukuun ottamatta Parker ITR ja Parker-Hannifin

muodostivat taloudellisen kokonaisuuden, joka on vastuussa siitä rikkomisesta, josta seuraamus määrättiin. Sakon yläraja voitiin siis laskea kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdon eli kaikkien sen yhteenlaskettujen osien maailmanlaajuisen liikevaihdon perusteella.”

- 22 Unionin yleinen tuomioistuin käytti täyttä harkintavaltaansa ja laski valituksenalaisen tuomion 246–255 kohdassa uudelleen Parker ITR:lle määrätyn sakon määrän ja alensi sen 6 400 000 euroon. Unionin yleinen tuomioistuin alensi valituksenalaisen tuomion 257 kohdassa sen määrän, jonka maksamisesta Parker-Hannifinin katsottiin olevan yhteisvastuussa, 6 300 000 euroon sillä perusteella, että kyseisen yhtiön ei voitu katsoa olevan yhteisvastuussa 1. ja 31.1.2002 välisen ajanjakson osalta.

Asianosaisten vaatimukset

- 23 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on kyseisellä tuomiolla kumonnut riidanalaisen päätöksen osittain ja alentanut kyseisellä päätöksellä Parker ITR:lle ja Parker-Hannifinille määrätyn sakon määrää
 - hylkää unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetun kanteen, ja
 - velvoittaa valituksen vastapuolet korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.
- 24 Parker ITR ja Parker-Hannifin vaativat, että unionin tuomioistuin
- hylkää valituksen ja
 - velvoittaa komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

Pyyntö asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta

- 25 Sen jälkeen, kun asian käsittelyn suullinen vaihe päätettiin 4.9.2014 julkisasiamiehen esitettyä ratkaisuehdotuksensa, valituksen vastapuolet pyysivät asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista 14.10.2014 päivätyllä kirjeellä, joka toimitettiin unionin tuomioistuimen kirjaamoon 20.10.2014.
- 26 Valituksen vastapuolet väittävät kyseisen pyyntönsä tueksi lähinnä, että kysymyksestä, joka tulisi esiin siinä tilanteessa, että valituksenalainen tuomio kumotaan, eli kysymyksestä siitä, miten asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädettyä 10 prosentin ylärajaa on sovellettava Parker ITR:lle määrätyn sakon laskemiseksi sen ajanjakson osalta, jolloin kyseinen yhtiö ei kuulunut Parker-Hannifin-konserniin, on järjestettävä kontradiktoriaalinen näkemystenvaihto. Valituksen vastapuolet korostavat ensinnäkin, että unionin tuomioistuin on samana päivänä, jolloin nyt käsiteltävässä asiassa esitettiin ratkaisuehdotus, antanut kyseisen kysymyksen kannalta ratkaisevan tuomion (tuomio YKK ym. v. komissio, C-408/12 P, EU:C:2014:2153). Ne väittävät toiseksi, että kun julkisasiamies on katsonut, että unionin yleinen tuomioistuin tutki niiden kyseisen kysymyksen osalta esittämien väitteiden oikeellisuutta ennen kuin se hylkäsi ne, hän on tulkinnut valituksenalaista tuomiota virheellisesti. Valituksen vastapuolet toteavat vielä, ettei niillä ole ollut tilaisuutta lausua siitä, mitä seurauksia nyt vireillä olevan oikeudenkäyntimenettelyn kannalta on sillä, ettei liitännäisvalitusta ole tehty.
- 27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että työjärjestyksensä 83 artiklan nojalla unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos

asianosainen on suullisen vaiheen päättyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun, tai vielä jos asia olisi ratkaistava sellaisen argumentin perusteella, josta asianosaisilla tai Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuilla tahoilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (tuomio Buono ym. v. komissio, C-12/13 P ja C-13/13 P, EU:C:2014:2284, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 28 Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on riittävästi tietoja asian ratkaisemiseksi, että nyt käsiteltävää asiaa ei ole ratkaistava sellaisten argumenttien perusteella, joista asianosaisilla ei olisi ollut tilaisuutta lausua, ja että tuomio YKK ym. v. komissio (EU:C:2014:2153) ei ole sellainen uusi tosiseikka, joka voisi olennaisesti vaikuttaa sen ratkaisuun.
- 29 Lisäksi SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi tämä päättyy tiettyyn ratkaisuun, eivät sido unionin tuomioistuinta (tuomio Buono ym. v. komissio, EU:C:2014:2284, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Näin ollen pyyntö asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta on hylättävä.

Valituksen tarkastelu

- 31 Komissio vetoaa valituksensa tueksi kahteen valitusperusteeseen.

Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee taloudellisen jatkuvuuden kriteeriin liittyvän oikeuskäytännön virheellistä soveltamista

Asianosaisten lausumat

- 32 Komissio väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 116 kohdassa, ettei yksilöllisen vastuun periaatetta saa asettaa kyseenalaiseksi taloudellisen jatkuvuuden periaatteella tapauksissa, joissa – kuten käsiteltävässä asiassa – kartellissa mukana ollut yritys luovuttaa osan toiminnoistaan riippumattomalle kolmannelle eikä luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä ole mitään rakenteellista yhteyttä, se sekoitti kaksi erillistä toimea ja sotki sovellettavat oikeudelliset kriteerit. Unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt merkityksellisenä ainoastaan noista kahdesta toimesta jälkimmäistä, joka koski sitä, että konserni myi tytäryhtiön toiselle konsernille eli että Saiag-konserni myi ITR Rubberin Parker-Hannifin-konsernille. Se on sitä vastoin jättänyt huomiotta ensimmäisen, kyseistä myyntiä aikaisemman toimen, jonka tarkoituksena oli ollut toiminnan siirtäminen kahden samaan konserniin kuuluvan yksikön välillä eli ITR SpA:n ja ITR Rubberin välillä, jotka kumpikin kuuluivat Saiag-konserniin. Komission mukaan toiminta siirrettiin siten, että oikeuskäytännössä asetetut edellytykset sille, että sen osalta voisi olla kyse taloudellisesta jatkuvuudesta, täyttyivät, koska toiminnan siirtämisajankohtana kaksi kyseessä olevaa yksikköä olivat saman henkilön määräysvallassa ja niitä yhdistivät läheiset taloudelliset ja organisatoriset siteet (ks. mm. tuomio ETI ym., C-280/06, EU:C:2007:775, 48 ja 49 kohta).
- 33 Jotta luovutuksen saaneen yksikön voidaan katsoa olevan vastuussa luovuttaneen yksikön täytäntöönpanemasta kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta, ei komission mukaan ole tarpeen, että niiden välillä olevat rakenteelliset yhteydet jatkuvat koko rikkomisajanjakson ajan. Sillä, että käsiteltävässä asiassa ITR Rubber ei ole jäänyt Saiag-konserniin ja että sen perustamisen ja sen Parker-Hannifin-konsernille myymisen välillä on kulunut vain hyvin vähän aikaa, ei siis komission mukaan ole mitään merkitystä.

- 34 Komissio toteaa vielä, että toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 116 kohdassa todennut, sillä ei ollut velvollisuutta katsoa, että emoyhtiöt Saiag SpA ja ITR SpA olivat vastuussa kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta. Kun komissio päätti nyt käsiteltävässä asiassa katsoa, että ITR Rubber oli vastuussa rikkomisesta kyseisten yhtiöiden taloudellisena seuraajana, se käytti sille oikeuskäytännössä annettua harkintavaltaa.
- 35 Valituksen vastapuolet väittävät vastauksena näihin väitteisiin, että toisin kuin komissio katsoo, tuomioissa ETI ym. (EU:C:2007:775) ei ole otettu käyttöön mekaanista sääntöä, jonka mukaan se, että rikkomisessa kyseessä olleen toiminnan luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä on aiemmin ollut pelkkä rakenteellinen yhteys, merkitsisi automaattisesti sitä, että luovutuksensaaja on vastuussa siitä rikkomisesta, johon luovuttaja on syyllistynyt. Unionin tuomioistuin on suppeammin katsonut, että tällainen seuraus on mahdollinen ainoastaan, jos osoitetaan, että luovuttaja ja luovutuksensaaja olivat todellisuudessa saman henkilön määräysvallassa silloin, kun rakenteellinen yhteys oli olemassa, ja että ne ovat olennaisilta osin noudattaneet samoja liiketoiminnallisia ohjeita.
- 36 Komissio on kuitenkin riidanalaisessa päätöksessä jättänyt kokonaan arvioimatta sitä, olivatko kyseiset edellytykset täyttyneet ITR SpA:n ja ITR Rubberin välisen rakenteellisen yhteyden lyhyen olemassaolon aikana. Kyseisessä päätöksessä mainitaan tältä osin ainoastaan, että kun ITR SpA siirsi aluksilla käytettävien siirtoletkujen toimintansa ITR Rubberille, ITR Rubber yhtiö oli kokonaan ITR SpA:n omistuksessa. Siinä ei viitata lainkaan oikeuskäytäntöön, jonka nojalla emoyhtiön voidaan olettaa käyttävän ratkaisevaa vaikutusvaltaa kokonaan omistamaansa tytäryhtiöön. Jos riidanalaisessa päätöksessä on nojaututtu implisiittisesti tähän olettamaan, tämä merkitsee valituksen vastapuolten mukaan lisäksi niiden puolustautumisoikeuksien loukkaamista siksi, ettei väitetiedoksiannossa ole selvästi viitattu kyseiseen olettamaan.
- 37 Valituksen vastapuolet päättelevät tästä, että koska komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä arvioinut, muodostivatko ITR SpA ja ITR Rubber yhden ainoan yrityksen sen lyhyen ajanjakson aikana, jolloin niiden välillä oli rakenteellinen yhteys, unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä päätellessään, ettei Parker ITR:n voitu katsoa olevan vastuussa ITR SpA:n toiminnasta pelkästään tällaisen aiemman rakenteellisen yhteyden perusteella.
- 38 Lisäksi siltä varalta, että ensimmäinen valitusperuste hyväksytään ja unionin tuomioistuin katsoo, että sakon määrä on laskettava uudelleen, valituksen vastapuolet väittävät, että koska komissio ei ole valituksessaan riitauttanut valituksenalaisen tuomion 139 ja 140, 145 ja 146 sekä 253 ja 254 kohtaa, joissa unionin yleinen tuomioistuin on hyväksynyt niiden kanteen viidennen ja kuudennen kanneperusteen ja katsonut, että niille määrätyn sakon määrää oli virheellisesti korotettu sillä perusteella, että Parker ITR oli vuoden 1999 kesäkuun ja vuoden 2001 syyskuun välisen ajanjakson aikana toiminut rikkomisen johtajana, kyseisistä kohdista on tullut lopullisia.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin kilpailuoikeus koskee yritysten toimintaa ja yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Kun tällainen yksikkö rikkoo kilpailusääntöjä, sen asiana on yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti vastata kyseisestä rikkomisesta (ks. mm. tuomio Versalis v. komissio, C-511/11, EU:C:2013:386, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että kilpailusääntöjä rikkoneen yksikön oikeudellisesta tai organisatorisesta muutoksesta ei välttämättä seuraa, että syntyisi uusi yritys, joka vapautuisi edellisen yksikön kilpailusääntöjen vastaista käyttäytymistä koskevasta vastuusta, mikäli nämä kaksi yksikköä ovat taloudelliselta kannalta samat. Jos näet yritykset voisivat välttää seuraamukset jo pelkästään muuttamalla identiteettiään uudelleenjärjestelyillä, luovutuksilla tai muilla oikeudellisilla tai organisatorisilla muutoksilla, tavoite, joka koskee kilpailusääntöjen vastaisesta käyttäytymisestä

rankaisemista sekä tällaisen käyttäytymisen toistumisen välttämisestä ennalta ehkäisevillä seuraamuksilla, vaarantuisi (tuomio ETI ym., EU:C:2007:775, 41 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että kun kaksi yksikköä muodostaa saman taloudellisen yksikön, se, että rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on yhä olemassa, ei sellaisenaan estä seuraamuksen määräämistä sille yksikölle, jolle rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on siirtänyt taloudellisen toimintansa. Erityisesti on todettava, että tällainen seuraamuksen täytäntöönpano on sallittua silloin, kun kyseiset yksiköt ovat olleet saman henkilön määräysvallassa ja kun ne ovat niitä yhdistävien läheisten taloudellisten ja organisatoristen siteiden vuoksi noudattaneet olennaisilta osin samoja liiketoiminnallisia ohjeita (tuomio ETI ym., EU:C:2007:775, 48 ja 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio Versalis v. komissio, EU:C:2013:386, 52 kohta).

42 Käsiteltävässä asiassa ensimmäinen valitusperuste koskee sitä, voidaanko ITR Rubberin katsoa olevan sen rikkomisen yhteydessä, josta riidanalaisella päätöksellä on määrätty seuraamus, vastuussa tämän tuomion 40 ja 41 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden nojalla päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta.

43 Komission mielestä unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio oli soveltanut mainittua oikeuskäytäntöä riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, koska luovuttajan ja luovutuksen saajan välillä ei ollut rakenteellisia yhteyksiä. Valituksen vastapuolet ovat puolestaan sitä mieltä, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut kyseistä oikeuskäytäntöä asianmukaisesti, koska komissio ei ollut näyttänyt toteen, että kahden kyseessä olevan yksikön välillä olisi ollut todellisia yhteyksiä.

– Sen arvioiminen, onko luovuttaneen yksikön ja luovutuksen saaneen yksikön välillä ollut rakenteellisia yhteyksiä

44 Alustavasti on huomautettava, että komissio on moittinut ITR Rubberia kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta, joka ulottuu 1.4.1986 ja 2.5.2007 väliselle ajanjaksolle, erottamalla kaksi erillistä ajanjaksoa, joista ensimmäinen on 1.4.1986 ja 31.12.2001 välinen ajanjakso ja toinen vuoden 2002 tammikuun jälkeinen ajanjakso.

45 Komissio on 1.4.1986 ja 31.12.2001 välisen ajanjakson osalta – kuten riidanalaisen päätöksen 328 ja 370 perustelukappaleesta ilmenee, katsonut aluksi, että ITR SpA oli 1.1.2002 vastuussa omasta toiminnastaan kuten myös edeltäjänsä Pirelli Treg SpA:n, jonka se oli muutta mutkitta sulauttanut itseensä vuoden 1990 joulukuussa, toiminnasta. Komissio on tämän jälkeen todennut, että samana ajankohtana 1.1.2002 ITR SpA siirsi aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan toimintansa kokonaan omistamalleen tytäryhtiölle ITR Rubberille konsernin sisäisen uudelleenjärjestelyn yhteydessä. Komissio on myös todennut, että kyseisen siirron ajankohtana ITR SpA:ta ja ITR Rubberia yhdisti taloudellisesti emoyhtiöllä kokonaan omistamaansa tytäryhtiöön oleva side ja ne kuuluivat samaan yritykseen. Komissio on katsonut, että tällaisessa tapauksessa vastuu luovuttajan aikaisemmasta kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta voi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan siirtyä luovutuksensaajalle, vaikka luovuttaja olisi edelleen oikeudellisesti olemassa.

46 Tässä yhteydessä on todettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 116 kohdassa katsonut, ettei taloudellisen jatkuvuuden periaatetta voida soveltaa tapauksessa – kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa –, jossa luovuttajan eli Saiag SpA:n tai sen tytäryhtiön ITR SpA:n ja luovutuksensaajan, jonka on yksilöity olevan Parker-Hannifin, välillä ei ole mitään rakenteellista yhteyttä, se on yhdistänyt arvioinnissaan kaksi erillistä toimea. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon sitä, että ITR SpA oli aluksi siirtänyt toimintansa aluksilla käytettävien siirtoletkujen alalla yhdelle tytäryhtiölleen ennen kuin se tämän jälkeen luovutti kyseisen tytäryhtiön Parker-Hannifinille.

- 47 Niistä seikoista, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin on päättelyssään jättänyt ottamatta huomioon sen, että ITR SpA oli siirtänyt toimintansa ITR Rubberille, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 115 kohdassa korostanut, että kyseinen tytäryhtiö oli ollut olemassa konsernissa ainoastaan seitsemän kuukauden ajan ja se oli vain lyhyesti yhden kuukauden ajan harjoittanut toimintaa aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyen, ja yleisemmin, että se oli perustettu ainoastaan sitä varten, että se voitaisiin myydä kolmannelle yritykselle. Unionin yleinen tuomioistuin on päätellyt tästä mainitun tuomion 116 kohdassa, että tämän perusteella kyseisen toiminnan aiemman harjoittajan eli ITR SpA:n ja sen emoyhtiön Saiag SpA:n olisi pitänyt vastata rikkomisesta päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta.
- 48 Jotta voidaan tutkia, onko unionin yleisen tuomioistuimen päättely johdonmukainen, on siis tutkittava, ovatko nämä seikat, jotka koskevat sitä päivämäärää, jolloin rakenteellisten yhteyksien on oltava olemassa luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä, ja sitä ajanjaksoa, jolloin kyseisten yhteyksien on pitänyt olla olemassa niiden välillä, sekä toiminnan siirrolla tavoiteltua päämäärää, merkityksellisiä arvioitaessa sitä, onko kyse taloudellisesta jatkuvuudesta. On myös tarkastettava, oliko komission käsiteltävässä asiassa katsottava, että aiemmat toiminnan harjoittajat olivat vastuussa ennen mainittua siirtoa tapahtuneesta kilpailusääntöjen rikkomisesta.
- 49 Siltä osin kuin ensimmäiseksi on kyse siitä päivämäärästä, jolloin rakenteellisten yhteyksien on oltava olemassa luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä, ja siitä ajanjaksosta, jolloin kyseisten yhteyksien on pitänyt olla olemassa näiden välillä, jotta voitaisiin päätellä, että kyse on taloudellisesta jatkuvuudesta, on korostettava, että unionin tuomioistuin on katsonut kyseen olevan taloudellisesta jatkuvuudesta tilanteissa, joissa toiminta oli siirretty rikkomisajanjakson aikana ja joissa luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä oli ollut rakenteellisia yhteyksiä kyseisen ajanjakson aikana (tuomio ETI ym., EU:C:2007:775, 45 ja 50 kohta), sekä tilanteissa, joissa toiminta oli siirretty rikkomisen päättämisen jälkeen, siltä osin kuin kahden yksikön välillä oli kyseisen siirron ajankohtana ollut rakenteellisia yhteyksiä (ks. mm. tuomio Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 59, 351, 356 ja 357 kohta). Unionin tuomioistuin ei ole missään tapauksessa todennut, että kyseisten yhteyksien olisi pitänyt kestää sen päätöksen tekemiseen saakka, jolla rikkomisesta määrättiin seuraamus.
- 50 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 68 kohdassa huomauttanut, tästä on pääteltävä, että sen päivämäärän, joka on merkityksellinen arvioitaessa taloudellisen jatkuvuuden olemassaolon osoittamiseksi sitä, onko toiminta siirretty konsernin sisällä vai itsenäisten yritysten välillä, on oltava toiminnan siirron itsensä päivämäärä.
- 51 Vaikka luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä on kyseisenä ajankohtana oltava olemassa rakenteelliset yhteydet, joiden perusteella voidaan yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti katsoa, että kaksi yksikköä muodostaa yhden ainoan yrityksen, taloudellisen jatkuvuuden periaatteella tavoitellun päämäärän kannalta ei ole kuitenkaan välttämätöntä, että kyseiset yhteydet kestävät koko jäljellä olevan rikkomisajanjakson ajan tai siihen saakka, kunnes päätös, jolla rikkomisesta määrätään seuraamus, annetaan. Kuten tämän tuomion 40 kohdassa on näet huomautettu, kyseisen periaatteen soveltamisella pyritään estämään se, että kilpailusääntöjen tehokas vaikutus vaarannetaan kyseessä oleviin yrityksiin vaikuttavilla uudelleenjärjestelyillä tai luovutuksilla. Tämän osalta on vielä todettava, että oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että vastuuseen joutuminen ei riipu sellaisen ennalta-arvaamattoman ja epävarman tapahtuman toteutumisesta, kuten asianomaisten yritysten päättämästä uudesta organisatorisesta muutoksesta.
- 52 Samalla tavalla ja samoista syistä ei ole tarpeen, että ne rakenteelliset yhteydet, joiden perusteella voidaan osoittaa, että kyse on taloudellisesta jatkuvuudesta, kestävät sellaisen vähimmäisajanjakson ajan, joka voitaisiin joka tapauksessa määritellä ainoastaan tapauskohtaisesti ja taannehtivasti.

- 53 Siltä osin kuin toiseksi on kyse toiminnan siirrolla tavoitellun päämäärän huomioon ottamisesta sen päättämiseksi, että kyse on taloudellisesta jatkuvuudesta, on todettava, että myös oikeusvarmuuden periaatteen nojalla on katsottava, ettei merkitystä ole sillä valituksenalaisen tuomion 115 kohdassa esiin tuodulla seikalla, jonka mukaan luovutuksen saanut yksikkö on perustettu ja se on saanut varat sitä varten, että se voitaisiin myöhemmin luovuttaa riippumattomalle kolmannelle. Se, että tytäryhtiön perustamisen taustalla olevat taloudelliset perustelut otetaan huomioon tavoitteena, johon kyseisen tytäryhtiön luovuttamisella kolmannelle yritykselle pyritään kutakuinkin pitkällä aikavälillä, antaisi näet taloudellisen jatkuvuuden periaatteen täytäntöönpanossa jalansijaa sellaisille subjektiivisille tekijöille, jotka ovat ristiriidassa kyseisen periaatteen avoimen ja ennustettavan soveltamisen kanssa.
- 54 Siltä osin kuin kolmanneksi on kyse siitä valituksenalaisen tuomion 116 kohdassa esitetystä väitteestä, jonka mukaan komission olisi käsiteltävän tapauksen olosuhteissa pitänyt katsoa, että entiset toiminnan harjoittajat olivat vastuussa ennen toiminnan siirtoa tapahtuneesta rikkomisesta, on korostettava, että se on osa sitä virheellistä päättelyä, jolla unionin yleinen tuomioistuin on katsonut heti alkuun, ettei kyse ollut taloudellisesta jatkuvuudesta. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin todettu, että kun tällainen tilanne on näytetty toteen, se, että rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on yhä olemassa, ei sellaisenaan estä seuraamuksen määräämistä sille yksikölle, jolle rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on siirtänyt taloudellisen toimintansa (ks. mm. tuomio Versalis v. komissio, EU:C:2013:386, 52–54 kohta).
- 55 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 115 ja 116 kohdassa ilman, että se olisi ottanut huomioon ITR SpA:n ja ITR Rubberin välillä näiden kahden yksikön välillä tapahtuneen toiminnan siirron ajankohtana olemassa olleita yhteyksiä, ettei käsiteltävässä tapauksessa ollut kyse taloudellisesta jatkuvuudesta, koska luovuttaneen yksikön ja luovutuksen saaneen yksikön, jotka olivat sen mukaan Saiag SpA tai ITR SpA ja Parker-Hannifin, välillä ei ollut rakenteellisia yhteyksiä.
- 56 Tällainen virhe voisi kuitenkin olla tehoton siinä tilanteessa, jossa olisi joka tapauksessa katsottava, ettei kyse voi olla taloudellisesta jatkuvuudesta sen vuoksi, ettei ITR SpA:n ja ITR Rubberin välillä ole ollut todellisia yhteyksiä. Sitä valituksen vastapuolten väitettä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti katsonut, ettei kyse ollut taloudellisesta jatkuvuudesta, koska komissio oli riidanalaisessa päätöksessä jättänyt tarkastamatta, oliko ITR Rubber todellakin ITR SpA:n tosiasiallisessa määräysvallassa, on arvioitava juuri tältä kannalta.
- Luovuttaneen yksikön ja luovutuksen saaneen yksikön välisten todellisten yhteyksien olemassaolon arviointi
- 57 Tässä yhteydessä on korostettava, että komissio on nimenomaisesti todennut mainitun päätöksen 370 perustelukappaleessa, että kun toiminta siirrettiin noiden kahden yhtiön välillä, niitä yhdisti taloudellisesti emoyhtiön ja sen kokonaan omistaman tytäryhtiön välinen side ja ne kuuluivat samaan yritykseen.
- 58 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisessa erityistapauksessa, jossa emoyhtiö omistaa kokonaan tai lähes kokonaan tytäryhtiönsä, joka on rikkonut unionin kilpailusääntöjä, on olemassa kumottavissa oleva oletama siitä, että emoyhtiö käyttää tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä. Tällaisessa tilanteessa riittää, että komissio osoittaa emoyhtiön omistavan tytäryhtiön kokonaan tai lähes kokonaan, jotta voidaan katsoa, että mainittu oletama on täytynyt (ks. mm. tuomio Akzo Nobel ym. v. komissio, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 60 kohta; tuomio Eni v. komissio, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio Schindler Holding ym. v. komissio, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 105–111 kohta).

- 59 Valituksen vastapuolet eivät voi väittää, ettei riidanalaisessa päätöksessä ole mitään mainintaa kyseistä oikeuskäytännöstä, koska siihen on viitattu nimenomaisesti mainitun päätöksen 325 perustelukappaleessa. Ne eivät voi myöskään muutoksenhaun yhteydessä vedota puolustautumisoikeuksiensa loukkaamiseen, joka perustuu siihen, ettei kyseisestä olettamasta ole keskusteltu hallinnollisen menettelyn aikana. Koska ne eivät ole vedonneet tällaiseen loukkaamiseen unionin yleiselle tuomioistuimelle jättämässään kannekirjelmässä, jossa ne ovat vain riitauttaneet mainitun olettamisen soveltamisen oikeellisuuden niiden osalta, tällainen väite on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta, sillä se on uusi väite (ks. mm. tuomio Gascogne Sack Deutschland, C-40/12 P, EU:C:2013:768, 51 ja 52 kohta).
- 60 Siltä osin kuin valituksen vastapuolet väittävät, että unionin tuomioistuin on tuomiossa ETI ym. (EU:C:2007:775, 50 ja 51 kohta) ottanut huomioon sen, että kyseessä olevista yksiköistä kahden välillä oli olemassa rakenteellinen yhteys eli ne olivat saman viranomaisen omistuksessa mutta jättänyt kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi tarkastaa, olivatko kyseiset yksiköt olleet mainitun viranomaisen ”määräysvallassa”, on riittävää todeta olevan tavallista, että ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä, jossa tosiseikkojen arvioiminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle, unionin tuomioistuin jättää kansallisen tuomioistuimen vastuulle tarkastaa kyseisessä asiassa kyseessä olevien yksiköiden, joista kaksi oli julkisia elimiä, väliset suhteet.
- 61 Käsiteltävässä tapauksessa on kyse sitä vastoin ainoastaan kahdesta kaupallisesta yhtiöstä, joista yksi on kokonaan toisen omistuksessa, ja tämä tilanne vastaa tuomiossa Akzo Nobel ym. v. komissio (EU:C:2009:536) tarkoitettua esimerkkitapausta. Valituksen vastapuolten puolustamasta näkemyksestä poiketen komissio saattoi siis perustellusti nojautua olettamaan siitä, että emoyhtiö ITR SpA käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä ITR Rubberin liiketoimintapolitiikkaan.
- 62 On kuitenkin korostettava, että mainittu ratkaisevan vaikutusvallan tosiasiallista käyttämistä koskeva olettaja on kumottavissa, ja se voidaan kumota esittämällä riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että tytäryhtiö toimii itsenäisesti markkinoilla. Tätä varten asianomaisten yksiköiden on esitettävä kaikki sellaiset kyseessä olevan tytäryhtiön emoyhtiöön yhdistäviä taloudellisia, organisatorisia ja oikeudellisia yhteyksiä koskevat seikat, joiden ne katsovat osoittavan, että tytäryhtiö on määrittänyt toimintansa markkinoilla itsenäisesti ja että ne eivät siis muodostaneet yhtä taloudellista yksikköä (ks. mm. tuomio Elf Aquitaine v. komissio, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 56, 58 ja 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Käsiteltävässä tapauksessa unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että valituksen vastapuolet ovat unionin yleiselle tuomioistuimelle jättämässään kannekirjelmässä väittäneet, että ITR SpA ei voinut käyttää tytäryhtiönsä mitään ratkaisevaa vaikutusvaltaa ITR SpA:ta ja ITR Rubberia sen ajanjakson aikana, joka alkoi ITR Rubberin perustamisesta 27.6.2001 ja päättyi sen luovuttamiseen Parker-Hannifinille 31.1.2002, yhdistäneiden taloudellisten, organisatoristen ja oikeudellisten yhteyksien perusteella. Ne väittävät tässä yhteydessä, ettei ITR Rubber ole perustamisestaan lähtien 1.1.2002 saakka harjoittanut mitään taloudellista toimintaa. Siitä alkaen, kun ITR SpA:n ja Parker-Hannifinin välillä tehtiin 5.12.2001 sopimus, joka koski ITR Rubberin luovuttamista ja ostamista, ITR SpA:n ja ITR Rubberin välisiä suhteita on säännelty kyseisellä sopimuksella, joka on toimitettu unionin yleiselle tuomioistuimelle ja jonka määräykset ovat väitetysti estäneet ITR SpA:ta käyttämästä minkäänlaista vaikutusvaltaa ITR Rubberiin. Komissio on kuitenkin kiistänyt nämä väitteet.
- 64 Unionin yleinen tuomioistuin, joka on heti alkuun katsonut, ettei kyse ollut taloudellisesta jatkuvuudesta, ei ole tutkinut Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin esittämiä väitteitä eikä todisteita sen enempää kuin komission vastaväitteitäkään.
- 65 Edellä esitetyistä seikoista ilmenee, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole tutkinut sen tarkastamiseksi, oliko komissio soveltanut asianmukaisesti taloudellisen jatkuvuuden periaatetta, asianosaisten sille esittämiä seikkoja siitä, olivatko todelliset yhteydet olemassa ITR SpA:n ITR Rubberiin käyttämän ratkaisevan vaikutusvallan muodossa.

- 66 Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hyväksyttävä ja valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut kyseisen tuomion 115 ja 116 kohdassa esitetyistä syistä, ettei Parker ITR:n voitu katsoa olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman rikkomisajanjakson osalta.
- 67 Johdonmukaisuuden vuoksi ja oikeusvarmuuden nimissä on täsmennettävä, että toisin kuin valituksen vastapuolet väittävät, valituksenalainen tuomio on kumottava myös siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on kyseisen tuomion 139 ja 140, 145 ja 146 sekä 253 ja 254 kohdassa kumonnut tämän perusteella ja tutkimatta lainkaan asiakysymystä riidanalaisessa päätöksessä siitä syystä, että Parker ITR oli toiminut kartellin johtajana vuoden 1999 kesäkuun ja vuoden 2001 syyskuun välisen ajanjakson aikana, määrätyn sakon korotuksen.

Toinen valitusperuste, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on lausunut kanteen ulkopuolelta ja loukannut syrjintäkiellon periaatetta

Asianosaisten lausumat

- 68 Komissio väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin alensi 100 000 eurolla sitä määrää, jonka Parker-Hannifinin oli emoyhtiönä katsottava olevan velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti Parker ITR:lle määrätystä sakosta, se lausui kanteen ulkopuolelta. Parker-Hannifin ei näet ole kanteessaan kiistänyt kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisensa tosiasiallista kestoa – minkä unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi vahvistanut valituksenalaisen tuomion 129 ja 256 kohdassa – eikä komission sakon määrän laskennassa soveltamaa kestoon liittyvää tekijää.
- 69 Komissio huomauttaa, että valituksenalaisen tuomion 257 kohdassa kyseisen alennuksen oikeuttamiseksi esitetyt perustelut, joiden mukaan ”Parker-Hannifinin ei voida katsoa olevan yhteisvastuussa 1. ja 31.1.2002 välisen ajanjakson osalta”, ovat merkityksettömät, sillä Parker-Hannifinin ei ole riidanalaisessa päätöksessä katsottu olevan vastuussa kyseisen ajanjakson osalta.
- 70 Siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on halunnut viitata siihen, että Parker ITR:n kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisen kesto, sellaisena kuin se on vahvistettu valituksenalaisessa tuomiossa, on ollut kuukauden pidempi kuin Parker-Hannifinin osalta todettu osallistumisen kesto, komissio väittää, ettei kyseinen seikka voi oikeuttaa sakon alentamista. Kun otetaan huomioon vuoden 2006 suuntaviivojen, joita on sovellettu kaikkiin riidanalaisen päätöksen adressaatteihin ja joihin unionin yleinen tuomioistuin on viitannut valituksenalaisessa tuomiossa, 24 kohdan toisessa virkkeessä vahvistettu pyöritysmenettely, yhden kuukauden eroa rikkomisen kestossa ei voida ottaa huomioon sakon perusmäärän määrittämiseksi. Kun unionin yleinen tuomioistuin alensi kuitenkin sakkoa tällä perusteella, se loukkasi syrjintäkiellon periaatetta.
- 71 Komission mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt ainakin perustella ne syyt, joiden vuoksi se poikkesi kyseisestä menetelmästä.
- 72 Valituksen vastapuolet väittävät aluksi, että koska valituksenalainen tuomio on annettu oikeudenkäyntimenettelyssä, joka koskee vain niitä, unionin yleinen tuomioistuin ei ollut täyttä harkintavaltaansa käyttäessään velvollinen soveltamaan komission käyttämää sakon laskentamenetelmää.
- 73 Kun unionin yleinen tuomioistuin alensi Parker ITR:lle määrätyn sakon sitä osaa, jonka maksamisesta Parker-Hannifinin katsottiin olevan yhteisvastuussa, se otti perustellusti huomioon sen, että Parker-Hannifin oli osallistunut Parker ITR:n emoyhtiönä rikkomiseen kuukautta lyhyemmän ajan kuin mitä sen tytäryhtiö oli osallistunut siihen suoraan. Kaikki muut lähestymistavat olisivat merkinneet Parker-Hannifinin syrjintää.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 74 Sellaisiin komission päätöksiin kohdistuvasta tuomioistuinvalvonnasta, joilla määrätään sakko kilpailusääntöjen rikkomisesta, on todettava, että laillisuusvalvontaa täydentää täysi harkintavalta, joka on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla. Tämän harkintavallan nojalla nämä tuomioistuimet voivat täten paitsi pelkästään tutkia seuraamuksen laillisuuden myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siten poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää (ks. mm. tuomio KME Germany ym. v. komissio, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 75 Täyttääkseen Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitetut täyttä tuomiovaltaa käyttäen toteutetun valvonnan vaatimukset sakon osalta unionin tuomioistuinten on SEUT 261 ja SEUT 263 artiklan mukaista toimivaltaa käyttäessään tutkittava kaikki oikeudellisia seikkoja tai tosiseikkoja koskevat väitteet, joilla pyritään osoittamaan, että sakon määrä ei ole oikeassa suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja kestoon (tuomio Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 200 kohta).
- 76 Kyseisen täyden harkintavallan käyttö ei vastaa kuitenkaan viran puolesta suoritettavaa valvontaa, ja menettely on kontradiktoria. Kantajan on lähtökohtaisesti esitettävä riidanalaista päätöstä koskevat kanneperusteet ja todisteet niiden tueksi (ks. mm. tuomio Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, EU:C:2014:2062, 213 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 77 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 113 kohdassa huomauttanut, unionin yleistä tuomioistuinta sitoo tämän täyden harkintavallan käytössä lisäksi tietyt velvollisuudet. Näihin velvollisuuksiin kuuluu perusteluvelvollisuus, joka sille on asetettu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklassa, jota sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, sekä yhdenvertaisen kohtelun periaate. Täyden harkintavallan käyttäminen ei näet saa johtaa siihen, että yrityksiä, jotka ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen, kohdellaan eri tavalla niille määrättävien sakkojen suuruudesta päätettäessä (tuomio Sarrió v. komissio, C-291/98 P, EU:C:2000:631, 97 kohta).
- 78 Käsiteltävässä tapauksessa komissio on riidanalaisessa päätöksessä todennut, että Parker ITR oli osallistunut kartelliin 1.4.1986–2.5.2007 ja Parker-Hannifin 31.1.2002–2.5.2007. Se on tästä syystä määrännyt Parker ITR:lle 25 610 000 euron suuruisen sakon ja täsmentänyt, että kyseisestä summasta Parker-Hannifin oli velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti 8 320 000 euroa. Kuten etenkin riidanalaisen päätöksen 448 perustelukappaleesta ilmenee, se, että Parker-Hannifinin on katsottu olevan velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti ainoastaan osan Parker ITR:lle määrätystä kokonaissakosta, selittyy muun muassa vuoden 2006 suuntaviivojen 24 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti sovelletulla kertoimella, joka vastaa niiden vuosien määrää, joina rikkomiseen on osallistuttu ja joka ei ollut sama näiden kahden yhtiön tapauksessa.
- 79 Parker ITR ja Parker-Hannifin ovat kannekirjelmässään riitauttaneet riidanalaisessa päätöksessä niiden osalta vahvistetun rikkomisen keston ja vaatineet unionin yleistä tuomioistuinta alentamaan tästä syystä niille kyseisessä päätöksessä määrätyn sakon määrää.
- 80 Unionin yleinen tuomioistuin on Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin esittämien kanneperusteiden ja todisteiden tutkintansa päätteeksi todennut aluksi, ettei Parker ITR:n voitu katsoa syyllistyneen mihinkään rikkomiseen päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta. Tämän perusteella se on myös kumonnut riidanalaisessa päätöksessä Parker ITR:lle ja Parker-Hannifinille määrättyyn sakkoon siitä syystä sovelletun korotuksen, että Parker ITR oli toiminut kartellissa johtajana vuoden 1999 kesäkuun ja vuoden 2001 syyskuun välisen ajanjakson aikana.
- 81 Se on käyttänyt tämän jälkeen täyttä harkintavaltansa ja alentanut Parker ITR:lle määrätyn sakon määrän 6 400 000 euroon, jonka riittävyttä komissio ei kiistä.

- 82 Tässä vaiheessa unionin yleisen tuomioistuimen oli siis Parker-Hannifinin vaatimusten mukaisesti laskettava uudelleen se, mihin määrään saakka kyseisen yhtiön oli katsottava olevan velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti Parker ITR:lle määrätyn sakon uuden summan.
- 83 Unionin yleinen tuomioistuin on tässä tarkoituksessa nojautunut valituksenalaisen tuomion 257 kohdassa siihen sen käsiteltäväksi saatetussa kanteessa riitauttamattomaan seikkaan, joka on vahvistettu valituksenalaisessa tuomiossa, että Parker-Hannifinin ei voitu katsoa olevan vastuussa rikkomisesta emoyhtiönä ajanjakson 1.–31.1.2002 osalta. Tässä suhteessa – ja toisin kuin komissio väittää – unionin yleistä tuomioistuinta ei voida moittia siitä, että se olisi lausunut kanteen ulkopuolelta.
- 84 On kuitenkin korostettava, että unionin yleinen tuomioistuin on vetoamatta mihinkään muuhun seikkaan, jota voitaisiin pitää perusteluna, vahvistanut sen summan suuruudeksi 6 300 000 euroa, jonka Parker-Hannifinin oli katsottava olevan velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti Parker ITR:lle määrätystä sakosta.
- 85 Tämän perusteella on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole esittänyt seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta yhtäältä niille, joita asia koskee, selviävät syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin on vahvistanut sakon määrän, jonka maksamisesta Parker-Hannifinin voitiin katsoa olevan vastuussa, tälle tasolle, ja toisaalta unionin tuomioistuin voi valvoa sovelletun alennuksen laillisuuden etenkin siltä kannalta, onko yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, sellaisena kuin komissio on siihen vedonnut, noudatettu.
- 86 Komission valituksensa tueksi esittämä toinen valitusperuste on siis hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee perusteluvollisuuden noudattamista jättämisestä.
- 87 Tämän perusteella valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on kyseisen tuomion 257 kohdassa alentanut ilman perusteluja 100 000 eurolla sitä summaa, jonka Parker-Hannifinin on emoyhtiönä katsottava olevan velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti Parker ITR:lle määrätystä sakosta.

Valituksen vastapuolten väitteet, jotka koskevat asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 88 Valituksen vastapuolet väittävät vastineessaan, että jos ensimmäinen valitusperuste hyväksytään, se sakon osa, jonka maksamisesta Parker ITR:n voidaan katsoa olevan yksin vastuussa, ei asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti saa ylittää 10 prosenttia siitä liikevaihdosta, joka sille on kertynyt riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävän tilikauden aikana.
- 89 Ne huomauttavat tässä yhteydessä, että Parker ITR ja Parker-Hannifin olivat 31.1.2002 saakka kaksi erillistä yritystä. Ne ovat tästä syystä väittäneet unionin yleisessä tuomioistuimessa kahdeksannessa kanneperusteessaan, että siihen sakon määrään, jonka maksamisesta Parker ITR:n voitaisiin katsoa olevan yksin vastuussa päivämäärää 31.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta, sovellettavan 10 prosentin ylärajan määrittämiseksi on otettava – toisin kuin komissio on tehnyt riidanalaisessa päätöksessään – huomioon ainoastaan Parker ITR:lle vuonna 2008 kertynyt liikevaihto eikä Parker-Hannifin-konsernille saman vuoden osalta kertynyttä kokonaisliikevaihtoa. Valituksen vastapuolet toteavat vielä, että julkisasiamies Wathelet on lausunut tämän suuntaisesti asiassa YKK ym. v. komissio antamassaan ratkaisuehdotuksessa (C-408/12 P, EU:C:2014:66, 96–145 kohta).

- 90 Komissio on istunnossa väittänyt, että kyseinen väite on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, ettei sitä ole esitetty liitännäisvalituksessa. Valituksen vastapuolet ovat puolestaan väittäneet, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole ottanut tuohon kysymykseen kantaa valituksenalaisessa tuomiossa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 91 On muistutettava, että 1.11.2012 voimaan tulleen työjärjestyksen 172 artiklan mukaan unionin yleisessä tuomioistuimessa käsitellyn asian asianosainen, jonka etujen mukaista on, että valitus hyväksytään, hylätään tai jätetään tutkimatta, voi toimittaa vastineen kahden kuukauden kuluessa valituksen tiedoksi antamisesta. Työjärjestyksen 176 artiklan 1 kohdassa määrätään lisäksi, että kyseisessä 172 artiklassa tarkoitettujen asianosaisten on voitava tehdä liitännäisvalituksen samassa määräajassa, jossa vastine valitukseen on toimitettava. Työjärjestyksen 176 artiklan 2 kohdassa määrätään tässä tarkoituksessa, että liitännäisvalitus on tehtävä eri asiakirjassa kuin vastine valitukseen.
- 92 Jotta voidaan todeta, onko jälkimmäistä määräystä sovellettava tässä asiayhteydessä, on tarpeen selvittää etukäteen, onko unionin yleinen tuomioistuin tutkinut valituksenalaisessa tuomiossa Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin esittämää oikeuskysymystä ja ratkaissut sen.
- 93 Tässä yhteydessä on korostettava, että unionin yleinen tuomioistuin on mainitun tuomion 227 kohdassa viitannut aluksi tuomioonsa Tokai Carbon ym. v. komissio (EU:T:2005:220). On huomattava, että unionin yleinen tuomioistuin on nojautunut tuohon samaan tuomioon ratkaistakseen samankaltaisen oikeuskysymyksen tuomiossaan YKK ym. v. komissio (T-448/07, EU:T:2012:322, 193 kohta), joka on ollut sen muutoksenhakumenettelyn kohteena, johon valituksen vastapuolet ovat vastineessaan viitanneet.
- 94 Unionin yleinen tuomioistuin on todennut tämän jälkeen valituksenalaisen tuomion 228 kohdassa, että kahdeksas kanneperuste on perusteeton siltä osin kuin se koskee päivämäärän 1.1.2002 jälkeistä rikkomisajanjaksoa mukaan lukien 1. ja 31.1.2002 välinen ajanjakso, jonka aikana ITR Rubber ei kuulunut vielä Parker-Hannifin-konserniin.
- 95 Unionin yleisen tuomioistuimen tekemä arviointi kuvastuu laskentamenetelmässä, jota se on käyttänyt laskeakseen uudelleen Parker ITR:lle määrätyn sakon suuruuden, sekä valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 3 kohdassa, jossa se ei ole erottanut toisistaan 1. ja 31.1.2002 välistä ajanjaksoa ja kyseisen ajankohdan jälkeistä ajanjaksoa.
- 96 Näin ollen on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on todellakin tutkinut kahdeksannen kanneperusteen yhteydessä Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin esiin tuoman oikeuskysymyksen ja ratkaissut sen hylkäämällä niiden väitteet.
- 97 Koska valituksen vastapuolet eivät ole – kuten työjärjestyksen 176 artiklan 2 kohdassa vaaditaan – tehneet liitännäisvalitusta, joka koskee unionin yleisen tuomioistuimen niiden kanteen kahdeksannesta kanneperusteesta tekemää arviointia, eri asiakirjassa kuin vastineessaan valitukseen, niiden asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan soveltamisen osalta esittämä väite on jätettävä tutkimatta.
- 98 Kaikkien edellä ja etenkin tämän tuomion 55, 66, 67 ja 87 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1–3 kohta on kumottava.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne

- 99 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että silloin, kun unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, unionin tuomioistuin voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.
- 100 Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin katsoo, ettei asia ole ratkaisukelpoinen, koska sen arvioimiseksi, oliko komissiolla perusteita soveltaa riidanalaisessa päätöksessä taloudellisen jatkuvuuden periaatetta valituksen vastapuoliin, on ensin tutkittava, ovatko ne seikat, jotka valituksen vastapuolet olivat esittäneet unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa, riittäviä sen oletaman kumoamiseksi, jonka mukaan ITR SpA käytti ITR Rubberin kokonaan omistavana emoyhtiönä ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä toimintaan.
- 101 Asia on näin ollen palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä voisi ratkaista asiakysymyksen.

Oikeudenkäyntikulut

- 102 Koska asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, nyt vireillä olevaan muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Unionin yleisen tuomioistuimen tuomion Parker ITR ja Parker-Hannifin vastaan komissio (T-146/09, EU:T:2013:258) tuomiolauselman 1–3 kohta kumotaan.**
- 2) **Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä lausuu siitä, onko kanne perusteltu.**
- 3) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Allekirjoitukset